

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 16. novembra 2023 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Migrujúci pracovníci – Sociálne zabezpečenie – Uplatniteľná právna úprava – Nariadenie (EÚ) č. 987/2009 – Články 5, 6 a 16 – Potvrdenie A1 – Nepravdivosť údajov – Zrušenie *ex officio* – Povinnosť vydávajúcej inštitúcie uskutočniť postup dialógu a hľadania dohody s príslušnou inštitúciou hostiteľského členského štátu – Neexistencia“

Vo veci C-422/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) z 27. apríla 2022 a doručený Súdnemu dvoru 22. júna 2022, ktorý súvisí s konaním:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu

proti

TE,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory A. Prechal, sudcovia F. Biltgen, N. Wahl, J. Passer a M. L. Arastey Sahún (spravodajkyňa),

generálny advokát: J. Richard de la Tour,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu, v zastúpení: J. Jaźwiec-Blecharczyk, radca právny,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- belgická vláda, v zastúpení: S. Baeyens a L. Van den Broeck, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: poľština.

- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vlácil, splnomocnení zástupcovia,
- francúzska vláda, v zastúpení: R. Bénard a A. Daniel, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Brauhoff a D. Martin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 22. júna 2023,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 6 a 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 284, 2009, s. 1), zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 z 22. mája 2012 (Ú. v. EÚ L 149, 2012, s. 4) (ďalej len „nariadenie č. 987/2009“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu (Úrad sociálneho zabezpečenia, pobočka Toruň, Poľsko) (ďalej len „ZUS“) a fyzickou osobou TE vo veci rozhodnutia, ktorým ZUS zrušil TE potvrdenie A1 o tom, že TE podliehal poľským právnym predpisom v oblasti sociálneho zabezpečenia v období od 22. augusta 2016 do 21. augusta 2017.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 883/2004

- 3 Hlava II nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. ES L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72), zmeneného nariadením č. 465/2012 (ďalej len „nariadenie č. 883/2004“), nazvaná „Určenie príslušnosti právnych predpisov“, obsahuje články 11 až 16 tohto nariadenia.
- 4 Článok 11 nariadenia č. 883/2004 stanovuje:

„1. Osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

...

3. S výhradou článkov 12 až 16:

a) osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu;

...“

- 5 Článok 13 tohto nariadenia, nazvaný „Vykonávanie činností v dvoch alebo viacerých členských štátoch“, v odseku 2 stanovuje:

„Osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v dvoch alebo viacerých členských štátoch, podlieha:

- a) právnym predpisom členského štátu bydliska, ak podstatnú časť svojej činnosti vykonáva v tomto členskom štáte; alebo

alebo

- b) právnym predpisom členského štátu, v ktorom sa nachádza centrum jej záujmu, ak nemá bydlisko v jednom z členských štátov, v ktorých vykonáva podstatnú časť svojej činnosti.“

- 6 Podľa článku 72 písm. a) uvedeného nariadenia správna komisia pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „správna komisia“) sa zaoberá všetkými správnymi otázkami a otázkami výkladu, ktoré vyplývajú z ustanovení nariadenia č. 883/2004 alebo ustanovení nariadenia č. 987/2009.

- 7 Podľa článku 76 nariadenia č. 883/2004 s názvom „Spolupráca“:

“...“

4. Inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, majú povinnosť vzájomného informovania a spolupráce, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie tohto nariadenia.

...

6. V prípade ťažkostí pri výklade alebo uplatňovaní tohto nariadenia, ktoré by mohlo ohroziť práva osoby, na ktorú sa vzťahuje, inštitúcia príslušného členského štátu alebo členského štátu bydliska danej osoby kontaktuje inštitúciu (inštitúcie) daného členského štátu (členských štátov). Ak sa nemôže nájsť riešenie v rámci primeranej doby, dané orgány môžu prizvať správnu komisiu, aby zasiahla.

...“

Nariadenie č. 987/2009

- 8 Odôvodnenia 2 a 22 nariadenia č. 987/2009 znejú:

„(2) Užšia a efektívnejšia spolupráca medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia je hlavným faktorom, ktorý má poskytnúť osobám, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (ES) č. 883/2004, možnosť uplatniť si svoje nároky v čo najkratších lehotách a za optimálnych podmienok.

...

(22) Informovanie dotknutých osôb o ich právach a povinnostiach je základným prvkom vzťahu založeného na dôvere k príslušným orgánom a inštitúciám členských štátov. ...“

9 Podľa článku 2 ods. 2 nariadenia č. 987/2009:

„Inštitúcie si bezodkladne poskytujú alebo vymieňajú všetky údaje potrebné na stanovenie a určenie práv a povinností osôb, na ktoré sa uplatňuje [nariadenie č. 883/2004]. Prenos takýchto údajov medzi členskými štátmi prebieha buď priamo medzi inštitúciami, alebo nepriamo prostredníctvom styčných orgánov.“

10 Článok 3 nariadenia č. 987/2009 znie:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby dotknutým osobám boli sprístupnené potrebné informácie s cieľom informovať ich o zmenách, ktoré sa zaviedli [nariadením č. 883/2004] a [týmto nariadením], aby mohli uplatňovať svoje práva. Taktiež zabezpečia užívateľsky prístupné služby.

2. Od osôb, na ktoré sa uplatňuje [nariadenie č. 883/2004], sa vyžaduje, aby dotknutým inštitúciami postúpili informácie, dokumenty alebo podporné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie ich situácie alebo situácie ich rodín, na určenie alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov a ich povinností, ktoré z nich vyplývajú.

...

4. V rozsahu potrebnom na uplatňovanie [nariadenia č. 883/2004] a [tohto nariadenia] zodpovedné inštitúcie postúpia dotknutým osobám informácie a vydajú im dokumenty, a to bezodkladne a v každom prípade v rámci lehôt stanovených právnymi predpismi dotknutého členského štátu.

...“

11 Článok 5 nariadenia č. 987/2009, nazvaný „Právna relevantnosť dokumentov a podporných dokladov vystavených v inom členskom štáte“, stanovuje:

„1. Dokumenty vydané inštitúciou členského štátu, ktoré osvedčujú situáciu osoby na účely uplatnenia [nariadenia č. 883/2004] a [tohto nariadenia], ako aj podporné doklady, na základe ktorých boli dokumenty vydané, uznávajú inštitúcie iných členských štátov, pokiaľ ich členský štát, v ktorom boli vydané, nezrušil ani nevyhlásil za neplatné.

2. V prípade pochybností o platnosti dokumentu alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v ňom uvedené, inštitúcia členského štátu, ktorej sa dokument predložil, požiada inštitúciu, ktorá dokument vydala, o poskytnutie potrebných objasnení a v prípade potreby o zrušenie tohto dokumentu. Vydávajúca inštitúcia prehodnotí dôvody na vydanie dokumentu a prípadne ho zruší.

3. V prípade pochybností týkajúcich sa informácií poskytnutých dotknutou osobou, platnosti dokumentu alebo podporných dokladov, alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v nich uvedené, inštitúcia miesta pobytu alebo bydliska vykoná v zmysle odseku 2 na žiadosť príslušnej inštitúcie v rámci svojich možností potrebné overenie týchto informácií alebo tohto dokumentu.

4. Ak dotknuté inštitúcie nedospejú k dohode, môžu príslušné úrady predložiť záležitosť správnej komisii, a to najskôr jeden mesiac od dátumu, keď inštitúcia, ktorá dostala dokument, predložila svoju žiadosť. Správna komisia sa pokúsi o zosúladenie stanovísk do šiestich mesiacov od dátumu, keď jej bola záležitosť predložená.“

- 12 Článok 6 nariadenia č. 987/2009, nazvaný „Dočasné uplatňovanie právnych predpisov a predbežné priznanie dávok“, znie takto:

„1. Pokiaľ nie je vo vykonávacom nariadení ustanovené inak, ak existuje rozdiel medzi stanoviskami inštitúcií alebo úradov dvoch alebo viacerých členských štátov o určení uplatniteľných právnych predpisov, na dotknutú osobu sa dočasne vzťahujú právne predpisy jedného z týchto členských štátov,...

...

2. V prípade rozdielnosti stanovísk medzi inštitúciami alebo úradmi dvoch alebo viacerých členských štátov vo veci určenia inštitúcie povinnej vyplácať peňažné dávky alebo poskytovať vecné dávky, dotknutá osoba, ktorá by si mohla uplatniť nárok na dávky, ak by v tejto súvislosti nenastal spor, predbežne poberá dávky podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje inštitúcia miesta bydliska dotknutej osoby, alebo ak táto osoba nemá bydlisko na území niektorého z dotknutých členských štátov, podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje inštitúcia, ktorej sa žiadosť predložila ako prvej.

3. Ak dotknuté inštitúcie alebo úrady nedospejú k dohode, môžu príslušné úrady predložiť záležitosť správnej komisii najskôr jeden mesiac od dátumu, keď vznikli rozdiely v stanoviskách v zmysle odsekov 1 alebo 2. Správna komisia sa pokúsi o zosúladenie stanovísk do šiestich mesiacov od dátumu, keď jej bola záležitosť predložená.

...“

- 13 Článok 15 tohto nariadenia stanovuje postupy uplatňovania článku 11 ods. 3 písm. b) a d), článku 11 ods. 4 a článku 12 nariadenia č. 883/2004.

- 14 Článok 16 nariadenia č. 987/2009, nazvaný „Postup uplatňovania článku 13 [nariadenia č. 883/2004]“, stanovuje:

„1. Osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

2. Určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 [nariadenia č. 883/2004] a článok 14 [tohto nariadenia]. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

3. Predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

4. Ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej

alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 [nariadenia č. 883/2004] a príslušné ustanovenia článku 14 [tohto nariadenia].

Ak inštitúcie alebo príslušné dotknuté úrady nemajú vo veci rovnaké stanoviská, snažia sa dosiahnuť dohodu v súlade s uvedenými podmienkami a uplatní sa článok 6 vykonávacieho nariadenia.

...“

- 15 Článok 19 ods. 2 nariadenia č. 987/2009 znie takto:

„Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy sú uplatniteľné podľa hlavy II [nariadenia č. 883/2004], na požiadanie dotknutej osoby alebo zamestnávateľa poskytne osvedčenie, že tieto právne predpisy sú uplatniteľné, prípadne uvedie, dokedy a za akých podmienok sú uplatniteľné.“

- 16 Článok 20 nariadenia č. 987/2009 s názvom „Spolupráca medzi inštitúciami“ stanovuje:

„1. Dotknuté inštitúcie sprostredkujú príslušnej inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sú na osobu uplatniteľné podľa hlavy II [nariadenia č. 883/2004], nevyhnutné informácie potrebné na určenie dátumu, ku ktorému sa tieto právne predpisy stávajú uplatniteľnými, ako aj príspevkov, ktoré táto osoba a jej zamestnávateľ alebo zamestnávateľia sú povinní platiť podľa týchto právnych predpisov.

2. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli určené ako uplatniteľné na osobu podľa hlavy II [nariadenia č. 883/2004], sprostredkuje informáciu o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným, inštitúcii určenej príslušným úradom členského štátu, ktorého právne predpisy sa na túto osobu naposledy vzťahovali.“

- 17 Článok 60 nariadenia č. 987/2009, nazvaný „Postup uplatňovania článkov 67 a 68 [nariadenia č. 883/2004]“, v odseku 4 stanovuje:

„Ak medzi dotknutými inštitúciami vznikne rozpor o tom, ktoré právne predpisy sa majú na základe prednostného práva uplatniť, uplatňuje sa článok 6 ods. 2 až 5 [tohto nariadenia]. Na tento účel je inštitúciou miesta bydliska podľa článku 6 ods. 2 [tohto nariadenia] inštitúcia miesta bydliska dieťaťa alebo detí.“

Poľské právo

- 18 Článok 83a ods. 1 ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych (zákon o systéme sociálneho zabezpečenia) z 13. októbra 1998 (Dz. U. z roku 1998, č. 137, položka 887) v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti vo veci samej (Dz. U. z roku 2021, položka 430) stanovuje:

„Právo alebo povinnosť potvrdené konečným rozhodnutím [Úradu sociálneho zabezpečenia] môžu byť na žiadosť dotknutej osoby alebo *ex officio* opätovne určené, pokiaľ sa po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia predložia nové dôkazy alebo vyjdú najavo okolnosti, ktoré existovali pred vydaním tohto rozhodnutia a ktoré majú vplyv na toto právo alebo túto povinnosť.“

- 19 Článok 477^{14a} kodeksu postępowania cywilnego (Občiansky súdny poriadok) stanovuje:
- „Odvolací súd môže v prípade, že zruší rozsudok a rozhodnutie dôchodkového orgánu, ktoré rozsudku predchádzalo, vrátiť vec priamo dôchodkovému orgánu na opätovné preskúmanie.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 20 TE, podnikateľ zapísaný v poľskom obchodnom registri, ktorý vykonáva samostatne zárobkovú činnosť a ktorého príjmy sa zdaňujú v Poľsku, podpísal 11. augusta 2016 zmluvu so spoločnosťou so sídlom vo Varšave (Poľsko), podľa ktorej mal vo Francúzsku v rámci konkrétneho projektu poskytovať služby od 22. augusta 2016 do ukončenia tohto projektu.
- 21 Na základe tejto zmluvy ZUS vydal potvrdenie A1 v súlade s článkom 13 ods. 2 nariadenia č. 883/2004, ktoré podľa článku 19 ods. 2 nariadenia č. 987/2009 potvrdzovalo, že na TE sa v období od 22. augusta 2016 do 21. augusta 2017 (ďalej len „sporné obdobie“) vzťahovala poľská právna úprava v oblasti sociálneho zabezpečenia.
- 22 ZUS v nadväznosti na opätovné preskúmanie *ex offio* konštatoval, že TE počas sporného obdobia vykonával svoju činnosť len v jednom členskom štáte, a to vo Francúzsku. Rozhodnutím z 1. decembra 2017 (ďalej len „sporné rozhodnutie“) ZUS jednak zrušil uvedené potvrdenie A1 a jednak konštatoval, že v súlade s článkom 11 ods. 3 písm. a) nariadenia č. 883/2004 sa na TE počas uvedeného obdobia nevzťahovali poľské právne predpisy. Keďže ZUS sa domnieval, že relevantným ustanovením na určenie právnej úpravy uplatniteľnej na TE nie je článok 13 nariadenia č. 883/2004, ale článok 11 tohto nariadenia, prijal toto rozhodnutie bez toho, aby predtým dodržal postup stanovený v článku 16 nariadenia č. 987/2009 na účel spolupráce s príslušnou francúzskou inštitúciou pri určení právnej úpravy uplatniteľnej na TE.
- 23 TE podal proti spornému rozhodnutiu žalobu na Sąd Okręgowy w Toruniu (Krajský súd Toruň, Poľsko). Tento súd sa na jednej strane domnieval, že TE počas sporného obdobia nevykonával pracovnú činnosť v jedinom členskom štáte, čím sa na neho vzťahuje článok 13 ods. 2 nariadenia č. 883/2004, a na druhej strane, že ZUS nevyužil postup spolupráce stanovený v článkoch 6, 15 a 16 nariadenia č. 987/2009, hoci na účely určenia príslušnej právnej úpravy bol tento postup povinný. V priebehu súdneho konania uvedený súd požiadal ZUS, aby začal uvedený postup spolupráce s príslušnou francúzskou inštitúciou, čo ZUS odmietol, lebo sa domnieval, že začatie tohto postupu nie je odôvodnené. Aby sa predišlo situácii, v ktorej by TE nebol poistený v žiadnom systéme sociálneho zabezpečenia, Sąd Okręgowy w Toruniu (Krajský súd Toruň) rozhodol, že počas sporného obdobia sa na TE vzťahovala poľská právna úprava, a v dôsledku toho ponechal v platnosti predmetné potvrdenie A1.
- 24 Rozsudkom z 5. februára 2020 Sąd Apelacyjny w Gdańsku (Odvolací súd Gdansk, Poľsko) zamietol odvolanie, ktoré podal ZUS proti rozsudku vydanému Sąd Okręgowy w Toruniu (Krajský súd Toruň), čím potvrdil tento rozsudok.
- 25 ZUS podal proti tomuto rozsudku kasačnú sťažnosť na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), ktorý je vnútroštátnym súdom predkladajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom tvrdí, že ak zrušenie predmetného potvrdenia A1 si vyžadovalo predchádzajúce využitie postupu spolupráce upraveného nariadením č. 987/2009, sporné rozhodnutie bolo postihnuté vadou, ktorú bolo možné napraviť len v rámci konania začatého pred samotným ZUS. Súdne rozhodnutia, ktoré vydali Sąd Okręgowy w Toruniu (Krajský súd Toruň) a Sąd Apelacyjny

w Gdańsku (Odvolací soud Gdansk), sú tak podľa ZUS nesprávne, keďže tieto súdy mali namiesto toho, aby rozhodli o uplatniteľnosti právnej úpravy na TE, vrátiť vec na ZUS, aby tento úrad mohol opätovne preskúmať toto potvrdenie A1 v spolupráci s príslušnou francúzskou inštitúciou.

- 26 Za týchto okolností Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Je inštitúcia [členského štátu], ktorá vystavila [potvrdenie] A1 a ktorá *ex offio* – bez žiadosti príslušnej inštitúcie dotknutého členského štátu – plánuje anulovať/zrušiť alebo zneplatniť vydané [potvrdenie], povinná uskutočniť postup hľadania dohody s príslušnou inštitúciou iného členského štátu na analogických zásadách, aké zaväzujú na základe článkov 6 a 16 [nariadenia č. 987/2009]?
2. Má sa postup hľadania dohody uskutočniť ešte pred anulovaním/zrušením alebo zneplatnením vydaného [potvrdenia], alebo je toto anulovanie/zrušenie, resp. zneplatnenie [v súlade s článkom 16 ods. 2 nariadenia č. 987/2009] len dočasné, predbežné a stane sa konečným v prípade, že dotknutá inštitúcia [iného] členského štátu v tejto veci nevznesie výhrady alebo nezaujme odlišné stanovisko?“

O prejudiciálnych otázkach

- 27 Na úvod je potrebné uviesť, že články 6 a 16 nariadenia č. 987/2009, na ktoré sa odvoláva vnútroštátny súd vo svojich otázkach a ktoré sa týkajú dočasného uplatňovania právnych predpisov a predbežného priznania dávok, ako aj postupu uplatňovania článku 13 nariadenia č. 883/2004, v zásade preberajú ustanovenia článku 76 ods. 6 tohto posledného uvedeného nariadenia, ktorý stanovuje postup dialógu a hľadania dohody medzi príslušnými inštitúciami dotknutých členských štátov (ďalej len „postup dialógu a hľadania dohody“).
- 28 Okrem toho jediným ustanovením práva Únie, ktoré odkazuje na zrušenie potvrdení A1, je článok 5 nariadenia č. 987/2009 s názvom „Právna relevantnosť dokumentov a podporných dokladov vystavených v inom členskom štáte“.
- 29 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že potvrdenie A1 zodpovedá vzorovému tlačivu vydanému v súlade s hlavou II nariadenia č. 987/2009 inštitúciou určenou príslušným orgánom členského štátu, ktorého právne predpisy v oblasti sociálneho zabezpečenia sú uplatniteľné, a to na účely potvrdenia, najmä podľa znenia článku 19 ods. 2 tohto nariadenia, že pracovníci nachádzajúci sa v niektorej zo situácií uvedených v hlave II nariadenia č. 883/2004 podliehajú právnym predpisom tohto členského štátu (rozsudok z 2. marca 2023, DRV Intertrans a Verbraeken J. en Zonen, C-410/21 a C-661/21, EU:C:2023:138, bod 42, ako aj citovaná judikatúra).
- 30 Článok 5 ods. 1 nariadenia č. 987/2009 pritom stanovuje, že dokumenty vydané inštitúciou členského štátu, ktoré osvedčujú situáciu osoby na účely uplatnenia nariadení č. 883/2004 a 987/2009, ako aj podporné doklady, na základe ktorých boli dokumenty vydané, uznávajú inštitúcie iných členských štátov, pokiaľ ich členský štát, v ktorom boli vydané, nezrušil ani nevyhlásil za neplatné.
- 31 Odseky 2 a 4 článku 5 nariadenia č. 987/2009 spresňujú pravidlá uplatňovania postupu dialógu a hľadania dohody na účely riešenia rozdielných postojov medzi inštitúciou členského štátu, ktorej sa predložili dokumenty a písomnosti uvedené v odseku 1 tohto článku 5, a inštitúciou,

ktorá tieto dokumenty vydala. Konkrétne odseky 2 a 3 uvedeného článku 5 spresňujú kroky, ktoré majú tieto inštitúcie uskutočniť v prípade pochybností o platnosti takýchto dokumentov a podporných dokladov alebo o pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v nich uvedené, pričom inštitúcii, ktorá ich vydala, ukladajú povinnosť prehodnotiť dôvody na vydanie uvedených dokumentov a v prípade potreby ich zrušiť. V odseku 4 tohto článku 5 sa potom uvádza, že ak dotknuté inštitúcie nedospejú k dohode, môžu príslušné úrady predložiť záležitosť správnej komisii, ktorá sa pokúsi o zosúladenie stanovísk do šiestich mesiacov od dátumu predloženia záležitosti.

- 32 Je preto potrebné konštatovať, že svojimi dvoma otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 5, 6 a 16 nariadenia č. 987/2009 majú vykladať v tom zmysle, že inštitúcia, ktorá vydala potvrdenie A1 a ktorá po preskúmaní *ex officio* skutočností, na základe ktorých bolo vydané toto potvrdenie, konštatuje nepravdivosť týchto skutočností, môže uvedené potvrdenie zrušiť bez toho, aby predtým uskutočnila postup dialógu a hľadania dohody s príslušnými inštitúciami dotknutých členských štátov s cieľom určiť uplatniteľnú vnútroštátnu právnu úpravu.
- 33 V prvom rade treba spresniť, že potvrdenie A1 môže vydávajúca inštitúcia zrušiť *ex officio*, teda bez toho, aby jej bola príslušnou inštitúciou iného členského štátu predložená žiadosť o prehodnotenie a zrušenie.
- 34 Na jednej strane totiž vzhľadom na to, že článok 5 ods. 1 nariadenia č. 987/2009 odkazuje na „zrušené“ potvrdenia A1 bez spresnenia alebo obmedzenia prípadov takéhoto zrušenia, sa treba domnievať, že toto ustanovenie zahŕňa každý prípad zrušenia takýchto potvrdení.
- 35 Na druhej strane, ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, záväzná povaha potvrdení A1 pre inštitúcie iných členských štátov, než je vydávajúci členský štát, je založená na zásade lojálnej spolupráce upravenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ, ktorá zahŕňa aj zásadu vzájomnej dôvery. Podľa týchto zásad musí vydávajúca inštitúcia riadne posúdiť skutočností, na základe ktorých boli tieto potvrdenia vydané, a starostlivo preskúmať uplatniteľnosť svojho vlastného systému sociálneho zabezpečenia s cieľom zaručiť pravdivosť údajov obsiahnutých v uvedených potvrdeniach, a teda správne uplatnenie nariadenia č. 883/2004, a inštitúcie ostatných členských štátov môžu oprávnene očakávať, že inštitúcia, ktorá potvrdenie vydala, takúto povinnosť splní (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. februára 2018, Altun a i., C-359/16, EU:C:2018:63, body 37, 40 a 42, ako aj citovanú judikatúru).
- 36 Keďže sa však podmienky činností dotknutého pracovníka môžu zmeniť v porovnaní so situáciou zohľadnenou pri vydávaní potvrdenia A1 a keďže skutočností, ktoré slúžili ako základ pre pôvodné posúdenie tejto situácie, sa môžu neskôr ukázať ako nepresné, zo zásady lojálnej spolupráce a vzájomnej dôvery vyplýva pre vydávajúcu inštitúciu povinnosť overovať počas celého výkonu činnosti, ktorá je základom vydania takéhoto potvrdenia, pravdivosť údajov, ktoré sú v ňom uvedené, a zrušiť ho, ak vzhľadom na skutočnú situáciu dotknutého pracovníka sa zistí, že uvedené potvrdenie nie je v súlade s ustanoveniami hlavy II nariadenia č. 883/2004.
- 37 V druhom rade, hoci podľa článku 5 nariadenia č. 987/2009 rozhodnutie vydávajúcej inštitúcie o zrušení potvrdenia A1 v nadväznosti na žiadosť o preskúmanie a zrušenie zaslanú príslušnou inštitúciou iného členského štátu musí byť prijaté v rámci postupu dialógu a hľadania dohody medzi dotknutými inštitúciami v súlade s postupmi uplatňovania vymedzenými v odsekoch 2 až

4 tohto článku 5, uvedený článok naproti tomu neobsahuje žiadne ustanovenie týkajúce sa procesných postupov, ktoré musí dodržiavať vydávajúca inštitúcia, ktorá zamýšľa zrušiť *ex offo* potvrdenie A1.

- 38 Konkrétne článok 5 nariadenia č. 987/2009 v takom prípade nestanovuje povinnosť vydávajúcej inštitúcie dodržať pri prijatí rozhodnutia o zrušení uvedený postup dialógu a hľadania dohody.
- 39 Vzhľadom na neexistenciu osobitného ustanovenia o takejto procesnej povinnosti v prípade, keď vydávajúca inštitúcia zamýšľa *ex offo* zrušiť potvrdenie A1, treba konštatovať, že postup stanovený v článku 5 ods. 2 až 4 nariadenia č. 987/2009 nepredstavuje povinnú podmienku na účely zrušenia potvrdenia A1 *ex offo* vydávajúcou inštitúciou, ktorá konštatovala nepravdivosť skutočností, na základe ktorých bolo vydané toto potvrdenie.
- 40 Tento výklad vyplývajúci zo znenia článku 5 nariadenia č. 987/2009 je tiež koherentný, pokiaľ ide o povahu, účel a podmienky uplatnenia postupu uskutočnenia dialógu a hľadania dohody.
- 41 Ako totiž vyplýva z článku 76 ods. 6 nariadenia č. 883/2004 v spojení s článkom 72 písm. a) tohto nariadenia, tento postup predstavuje prostriedok zavedený normotvorcom Únie na vyriešenie rozdielnych stanovísk medzi príslušnými inštitúciami dotknutých členských štátov týkajúcich sa najmä výkladu alebo uplatňovania uvedeného nariadenia.
- 42 To znamená, že použitie postupu dialógu a hľadania dohody vyplýva z existencie rozdielnych stanovísk medzi príslušnými inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov, čo potvrdzujú ustanovenia nariadenia č. 987/2009, ktoré stanovujú použitie takéhoto postupu.
- 43 Články 5 a 6 tohto nariadenia totiž predpokladajú použitie uvedeného postupu, ak inštitúcia, ktorej bolo preložené potvrdenie A1, spochybňuje jeho platnosť alebo pravdivosť skutočností, na základe ktorých bolo vydané toto potvrdenie, a v dôsledku toho požiada inštitúciu, ktorá ho vydala, o jeho zrušenie, a tiež ak inštitúcie alebo orgány viacerých členských štátov majú odlišné postoje k určeniu uplatniteľných právnych predpisov alebo určeniu inštitúcie povinnej vyplácať príslušné dávky.
- 44 Články 16 a 60 nariadenia č. 987/2009, ktoré definujú postupy uplatňovania článkov 13 a 68 nariadenia č. 883/2004, stanovujú použitie rovnakého postupu v súlade s podmienkami vykonávania spresnenými v článku 6 nariadenia č. 987/2009 v prípade rozdielnych stanovísk dotknutých inštitúcií k uplatniteľným právnym predpisom.
- 45 Zrušenie potvrdenia A1 *ex offo* vydávajúcou inštitúciou pritom nemá svoj pôvod v existencii rozdielnych stanovísk vydávajúcej inštitúcie a inštitúcie iného členského štátu, ktorá spochybňuje správnosť tohto potvrdenia, ale v tom, že vydávajúca inštitúcia v nadväznosti na overenia, ktoré je povinná vykonať, aby splnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo zásad lojálnej spolupráce a vzájomnej dôvery, ako sú uvedené v bodoch 35 a 36 tohto rozsudku, konštatovala, že údaje obsiahnuté v uvedenom potvrdení nezodpovedajú skutočnosti.
- 46 Napokon výklad spomenutý v bode 39 tohto rozsudku neohrozuje práva, ktoré pracovníkovi dotknutému potvrdením A1, ktoré je predmetom zrušenia, vyplývajú z nariadenia č. 883/2004, ako ani cieľ sledovaný týmto nariadením.

- 47 Na jednej strane treba totiž pripomenúť, že vydaním takéhoto potvrdenia príslušná inštitúcia členského štátu iba vyhlási, že dotknutý pracovník podlieha právnej úprave tohto členského štátu (pozri analogicky rozsudok z 30. marca 2000, Banks a i., C-178/97, EU:C:2000:169, bod 53).
- 48 Keďže teda potvrdenie A1 nie je konštitutívnym aktom, ale aktom deklaratórnym, jeho zrušenie nemôže viesť ku strate takýchto práv.
- 49 Na druhej strane po zrušení osvedčenia A1 sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutého pracovníka určia v súlade s ustanoveniami hlavy II nariadenia č. 883/2004, prípadne s využitím postupu dialógu a hľadania dohody, ak je uplatniteľný článok 6 nariadenia č. 987/2009.
- 50 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou predstavujú ustanovenia hlavy II nariadenia č. 883/2004 ucelený a jednotný systém kolíznych noriem, ktorých cieľom je nielen vyhnúť sa súčasnému uplatňovaniu viacerých vnútroštátnych právnych úprav a komplikáciám, ktoré z toho môžu vyplývať, ale aj zabrániť tomu, aby osoby, ktoré patria do pôsobnosti tohto nariadenia, boli zbavené ochrany v oblasti sociálneho zabezpečenia v prípade neexistencie právnej úpravy, ktorá by sa na ne vzťahovala (rozsudok z 8. mája 2019, Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381, bod 33 a citovaná judikatúra).
- 51 V tomto kontexte treba pripomenúť, že článok 6 nariadenia č. 987/2009 stanovuje dočasné uplatňovanie právnych predpisov a predbežné priznanie dávok v prípade rozdielov v stanoviskách inštitúcií dvoch alebo viacerých členských štátov v otázke určenia uplatniteľných právnych predpisov alebo určenia inštitúcie povinnej vyplácať dávky.
- 52 V dôsledku toho uplatnenie systému zavedeného nariadením č. 883/2004 s cieľom určiť uplatniteľné právne predpisy v nadväznosti na zrušenie potvrdenia A1 *ex offio* vydávajúcou inštitúciou umožňuje zabezpečiť nielen to, aby bola ochrana dotknutého pracovníka zaručená kedykoľvek, vrátane prípadu rozdielnych stanovísk dotknutých inštitúcií v otázke uplatniteľných právnych predpisov, ale aj to, aby sa na uvedeného pracovníka kedykoľvek, a dokonca aj v takomto prípade rozdielnych stanovísk, vzťahovala len jedna vnútroštátna právna úprava.
- 53 V treťom a poslednom rade treba pripomenúť, že ako vyplýva z článku 76 ods. 4 nariadenia č. 883/2004 a odôvodnení 2 a 22 nariadenia č. 987/2009, riadne fungovanie systému zavedeného nariadením č. 883/2004 si vyžaduje účinnú a úzku spoluprácu tak medzi príslušnými inštitúciami rôznych členských štátov, ako aj medzi týmito inštitúciami a osobami, ktoré patria do pôsobnosti tohto nariadenia. Takáto spolupráca je nevyhnutná na účely určenia práv a povinností dotknutých osôb a na to, aby tieto osoby mohli uplatniť svoje práva čo možno najskôr a za čo možno najlepších podmienok.
- 54 Uvedená spolupráca ukladá všetkým týmto inštitúciám a osobám povinnosť vymieňať si informácie potrebné na stanovenie a určenie práv a povinností uvedených osôb, ako to vyplýva z článkov 2 a 3 nariadenia č. 987/2009, ktoré vymedzujú rozsah a spôsob komunikácie medzi týmito inštitúciami a medzi nimi a dotknutými osobami, ako aj z článku 20 tohto nariadenia, ktorý spresňuje povinnosť spolupráce medzi príslušnými inštitúciami rôznych členských štátov.
- 55 Ako uviedol generálny advokát v bode 53 svojich návrhov, aj keď vydávajúca inštitúcia zamýšľa *ex offio* zrušiť potvrdenie A1 z dôvodu nepravdivých údajov, ktoré sú v ňom uvedené, nemusí predtým uskutočniť postup dialógu a hľadania dohody s príslušnými inštitúciami dotknutých členských štátov, ustanovenia uvedené v bodoch 53 a 54 tohto rozsudku ukladajú uvedenej inštitúcii

povinnosť po uskutočnení uvedeného zrušenia informovať o ňom v čo najkratšom čase tak tieto inštitúcie, ako aj dotknutú osobu a oznámiť im všetky informácie a údaje potrebné na účely stanovenia a určenia práv tejto osoby.

- 56 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy je potrebné na položené otázky odpovedať tak, že články 5, 6 a 16 nariadenia č. 987/2009 sa majú vykladať v tom zmysle, že inštitúcia, ktorá vydala potvrdenie A1 a ktorá po preskúmaní *ex officio* skutočností, na základe ktorých bolo vydané toto potvrdenie, konštatuje nepravdivosť týchto skutočností, môže uvedené potvrdenie zrušiť bez toho, aby predtým uskutočnila postup dialógu a hľadania dohody s príslušnými inštitúciami dotknutých členských štátov s cieľom určiť uplatniteľnú vnútroštátnu právnu úpravu.

O trovách

- 57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Články 5, 6 a 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 z 22. mája 2012,

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

inštitúcia, ktorá vydala potvrdenie A1 a ktorá po preskúmaní *ex officio* skutočností, na základe ktorých bolo vydané toto potvrdenie, konštatuje nepravdivosť týchto skutočností, môže uvedené potvrdenie zrušiť bez toho, aby predtým uskutočnila postup dialógu a hľadania dohody podľa článku 76 ods. 6 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmeneného nariadením č. 465/2012, s príslušnými inštitúciami dotknutých členských štátov s cieľom určiť uplatniteľnú vnútroštátnu právnu úpravu.

Podpisy